

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001

Тел.: +380 44 278-37-23, факс: +380 44 271-17-83

E-mail: themis@minjust.gov.ua

http://www.minjust.gov.ua

Код ЄДРПОУ 00015622

Органам за списком

№ _____
На № _____

*Щодо виконання рішення Європейського суду з прав людини
у справі «Андресва проти України»*

29 січня 2019 року Європейським судом з прав людини (далі – Європейський суд) було ухвалено остаточне рішення у справі «Андресва проти України» (заява № 24385/10).

У вказаній справі Європейський суд констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з непроведенням державними органами ефективного розслідування обставин смерті сина заявниці.

Відповідно до пункту 1 статті 46 Конвенції та статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду є обов'язковими для виконання Україною.

Під виконанням рішення Європейського суду слід розуміти виплату відшкодування, а також вжиття державою додаткових заходів індивідуального характеру, спрямованих на усунення конкретного порушення, визначеного в рішенні Європейського суду, та заходів загального характеру, спрямованих на усунення підстав для надходження до Європейського суду аналогічних заяв проти України у майбутньому.

За цими критеріями Комітет міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ) здійснює оцінку виконання державою рішень Європейського суду, виходячи з інформації, наданої державними органами щодо заходів, вжитих на виконання вказаного рішення. Відповідні положення закріплені у Правилах КМ РЄ щодо контролю за виконанням рішень Європейського суду та умов дружнього врегулювання (від 10 травня 2006 року).

У цій справі Європейський суд зазначив, що:

«29. ... твердження заявниці про насильницьке вбивство її сина майже дев'ять років розглядалися виключно у рамках дослідних перевірок (див. пункти 5 – 10). Суд встановив, що така слідча процедура не відповідає принципам ефективного засобу юридичного захисту, оскільки слідчий може здійснювати лише обмежений перелік дій, а потерпілий немає офіційного статусу і, таким чином, позбавляється можливості брати ефективну участь

429105

ВРСДЗ НАВС		УВ Міністерство юстиції України	
Вх. №	722	6044/988-30-19/5.2 2 від	18.02.2019
"25"	02	18.02.2019	
кількість аркушів:	20	19	
осн. док.	3	2	
		Додаток	

у процедурі (див. рішення у справі «Строган проти України» (*Strogan v. Ukraine*), заява № 30198/11, пункт 53, від 06 жовтня 2016 року з подальшими посиланнями). Слід зазначити, що протягом цього тривалого періоду часу державні органи, які здійснюють нагляд за якістю проведення дослідчих перевірок, регулярно встановлювали, що перевірки проводились не ретельно та повертали справу для проведення додаткових перевірок (див. пункти 8 та 10). Повторюване прийняття таких постанов про повернення справи свідчить про наявність серйозних недоліків у кримінальному провадженні (див. у зв'язку з цим та *mutatis mutandis*, рішення у справі «Зубкова проти України» (*Zubkova v. Ukraine*), заява № 36660/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року).

30. Зрештою після відкриття наприкінці 2012 року повноцінного розслідування (див. пункт 11) було здійснено три невдалі спроби закрити провадження. У зв'язку з цим 05 грудня 2013 року, майже через десять років після події, національні суди відзначили наявність серйозних недоліків у розслідуванні, пов'язаних з основними обставинами події...».

Крім того, Європейський суд вказав, що розслідування має відповідати мінімальним стандартам ефективності, які включають у себе незалежність, належність і ретельність, оперативність і розумну швидкість, громадський контроль та участь близьких родичів (пункт 28 рішення).

Слід наголосити, що характер констатованих Європейським судом у вказаному рішенні порушень є структурним і вже тривалий час перебуває під наглядом КМ РЄ, який закликає державні органи проводити ефективне розслідування у справах такої категорії відповідно до практики Європейського суду.

Востаннє КМ РЄ розглядав питання виконання Україною рішень цієї категорії (група справ «Хайло») у вересні 2018 року, результатом чого стало прийняття рішення в якому Україні наголошено на нагальній необхідності проведення ефективного розслідування у кожній такій справі з урахуванням принципів Конвенції, втілених у практиці Європейського суду. Зокрема, мова йде про проведення ефективного розслідування у справі після ухвалення рішення Європейським судом.

Таке нове розслідування повинно враховувати недоліки розслідування, попередньо встановлені Європейським судом, і забезпечити їх виправлення. У випадку, якщо нове розслідування провести неможливо, органи влади повинні зазначити та обґрунтувати причини, які унеможливають нове розслідування, оскільки відповідно до практики Європейського суду результат провадження є не обов'язковим, обов'язковим є здійснення заходів (п. 176 рішення у справі «Гонгадзе проти України»).

Беручи до уваги характер порушень, констатованих Європейським судом у справі «Андресва проти України», з метою забезпечення виконання цього рішення Європейського суду, а також недопущення аналогічних порушень у майбутньому прошу у межах компетенції:

- внести запис до ЄДРДР та провести ефективне розслідування обставин смерті сина заявниці;
- довести висновки Європейського суду у цій справі до відома працівників органів досудового розслідування з метою забезпечення проведення у

майбутньому ефективного досудового розслідування відповідно до практики Європейського суду;
- Національну академію внутрішніх справ України та Національну академію прокуратури України – забезпечити професійну підготовку та підвищення кваліфікації працівників органів досудового розслідування з питань вивчення Конвенції та практики Європейського суду, зокрема щодо проведення ефективного розслідування обставин смерті, а також щодо дотримання Конвенційних стандартів проведення ефективного розслідування.

З метою забезпечення належного звітування Комітету міністрів Ради Європи прошу повідомити про результати розгляду цього листа до **28 березня 2019 року**.

Крім того повідомляю, що найближчим часом автентичний переклад вказаного рішення буде надрукований у збірнику нормативно-правових актів «Офіційний вісник України» та розміщений на сайті Міністерства юстиції України (www.minjust.gov.ua).

Додаток: 1. Стислий виклад вказаного рішення на 2 арк. в 1 прим.;

**Заступник Міністра –
Уповноважений у справах
Європейського суду з прав людини**

Іван ЛІЩИНА

Список

Міністерство внутрішніх справ України – вул. Академіка Богомольця, буд. 10, м. Київ, 01601

Генеральна прокуратура України – вул. Рівницька, буд. 13/15, м. Київ, 01011

Прокуратура Донецької області – вул. Університетська, буд. 6, м. Маріуполь, Донецька обл., 87500

Державне бюро розслідувань – вул. Симона Петлюри, буд. 15, м. Київ, 01032

Національна поліція України – вул. Академіка Богомольця, буд. 10, м. Київ, 01601

✓ **Національна академія внутрішніх справ України** – пл. Солом'янська, буд. 1, м. Київ – ДСП, 03035

Національна академія прокуратури України – вул. Мельникова, буд. 81-б, м. Київ, 04050

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «АНДРЕЄВА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ANDREYEVA v. UKRAINE)

(Заява № 24385/10)

Стислий виклад рішення від 29 січня 2019 року

У січні 2004 року сина заявниці знайшли мертвим і того ж дня працівники міліції оглянули місце події та зазначили у протоколі, що чоловік вчинив самогубство, повісившись.

У період з 2005 до 2012 року за результатами дослідчих перевірок слідчі відмовлялися порушенні кримінальної справи у зв'язку з невстановленням ознак складу злочину, проте ці рішення були скасовані вищестоящими органами влади, які надали вказівки провести додаткові слідчі перевірки. За заявою заявниці було порушено кримінальне провадження, яке зрештою було закрито у квітні 2014 року.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилась за матеріальними та процесуальними аспектами статті 2 та 3, а також за статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що її сина закатували до смерті працівники міліції та органи влади не провели ефективного розслідування скарг заявниці. Європейський суд вирішив розглянути скарги заявниці виключно за статтями 2 та 3 Конвенції.

Європейський суд не знайшов доказів причетності представників держави до жорстокого поводження із сином заявниці та його вбивства та відхилив частину скарги заявниці за матеріальним аспектом як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

Щодо проведення ефективного розслідування Європейський суд звернув увагу, що твердження заявниці про насильницьке вбивство її сина майже дев'ять років розглядалось виключно у рамках дослідчих перевірок та що така слідча процедура не відповідала принципам ефективного засобу юридичного захисту, а повторюване скасування вищестоящими органами рішень про відмову у відкритті кримінального провадження свідчило про наявність серйозних недоліків.

Крім того, Європейський суд вказав, що майже через десять років після події національні суди відзначили наявність серйозних недоліків у розслідуванні та дійшов висновку, що державні органи не провели ефективного розслідування обставин смерті сина заявниці у зв'язку з чим констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції.

З огляду на висновки за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції Європейський суд вирішив, що не виникає окремого питання щодо стверджуваного порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* прийнятними скарги за процесуальними аспектами статей 2 та 3 Конвенції, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції;
3. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати по суті скаргу за процесуальним аспектом статті 3 Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
  - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
    - (i) 12 000 (дванадцять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, заявниці в якості відшкодування моральної шкоди;
    - (ii) 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявниці, в якості компенсації судових та інших витрат; ця сума має бути сплачена на банківський рахунок представника заявниці, пані О. Беляєвої;
  - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.»